

DRÖG: ETHOS - Evrópsk flokkun á heimilisleysi og húsnæðisleysi

Heimilisleysi er eitt af helstu félagslegu vandamálunum sem fengist er við í stefnumótun Evrópusambandsins varðandi Félagslega Vernd og Þátttöku. Til að fyrirbyggja heimilisleysi og að finna heimilisláusu fólki nýtt húsnæði þarf að hafa skilning á þeim leiðum og ferlum sem orsaka slíkt og þar af leiðandi að hafa almennan skilning á merkingu heimilisleysis.

FEANTSA, sem eru samtök evrópskra stofnana sem vinna með heimilisláusu fólki, hafa þróað flokkunarfræði yfir heimilisleysi og algjöra vöntun á húsnæði sem er kallað ETHOS.

ETHOS flokkunarfræðin byrjar á því að ganga út frá þeim hugmyndafræðilega skilningi að það sé þrennt sem skilgreinir „heimili“ og vöntun á því jafngildi heimilisleysis. Að hafa heimili má skilja sem: að hafa fullnægjandi dvalarstað (eða rými) þar sem einstaklingur og fjölskylda hans/hennar geta haft yfirráð (efnislegt yfirráðasvið); að geta haft næði út af fyrir sig og notið samskipta við aðra (félagslegt yfirráðasvæði) og að eiga lagalegt tilkall til búsetu (lagalegt yfirráðasvæði). Þetta leiðir til fjögurra aðal hugtaka: 1. Á götunni, 2. Húsnæðisleysi, 3. Ótryggar húsnæðisaðstæður, og 4. Ófullnægjandi húsnæði en allir þessi flokkar eru taldir jafngilda heimilisleysi. ETHOS flokkar þannig heimilisláust fólk eftir húsnæðisaðstöðum þeirra. Þessir fjórir hugtakaflokkar skiptast síðan upp í 13 nánari aðgerðaflokka sem nota má til við stefnumótun svo sem við að kortleggja vandamál varðandi heimilisleysi og að þróa, fylgjast með og meta aðgerðir út frá stefnumótun.

		Aðgerðaflokkur		Húsnæðisaðstæður		Almenn skilgreining	
Hugtakaflökkun	Á götunni	1	Ekki í skjóli	1.1	Almenningssvæði eða útivið	Fólk sem býr á götunni eða á almenningssvæðum án skýlis sem hægt er að kalla húsnæði	
		2	Fólk í neyðargistingu	2.1	Neyðarskýli	Fólk sem á sér engan varanlegan samastað sem notar sér neyðarskýli og annað slíkt þar sem kröfur eru litlar	
	Heimilisláus	3	Fólk í húsnæði fyrir heimilisláusa	3.1	Gistiheimili fyrir heimilisláusa	Þar sem gistingu er ætlað að vera til skemmri tíma	
				3.2	Tímabundið húsnæðisúrræði		
				3.3	Tímabundið húsnæði með aðstoð		
		4	Fólk í kvennaathvarfi	4.1	Kvennaathvarf	Konur sem fá gistingu vegna heimilisofbeldis og þar sem gistingu er ætlað að vera til skemmri tíma	
		5	Fólk í húsnæði fyrir innflytjendur	5.1	Tímabundin gisting / móttökusvæði	Innflytjendur í móttökufæri eða tímabundinni gistingu vegna innflytjendastöðu	
				5.2	Hýsing fyrir farandverkafólk		
		6	Fólk sem er að fara að losna af stofnunum	6.1	Fangelsi	Fær ekki húsnæði fyrst eftir lausn úr fangelsi Er of lengi á stofnun vegna húsnæðisleysis Vantar húsnæði þegar þau ná lögaldri	
	6.2			Sjúkrastofnanir (þ.m.t. geðsjúkrahús og endurhæfing vegna fíkniefnaneyslu)			
	6.3			Stofnanir/heimili fyrir börn			
	7	Fólk sem fær langtíma stuðning vegna heimilisleysis	7.1	Dvalarheimili fyrir heimilisláusa eldri borgara	Langtímadvöl fyrir fólk sem var áður heimilisláust (yfirleitt lengri en eitt ár)		
			7.2	Hýsing með stuðningi fyrir fólk sem var áður heimilisláust			
Ótryggar húsnæðisaðstæður	8	Fólk sem býr við ótryggar húsnæðisaðstæður	8.1	Býr tímabundið hjá fjölskyldu/vinum	Býr í venjulegu húsnæði en ekki eigin húsnæði eða sínu vanalega húsnæði vegna húsnæðisleysis Býr án nokkurs leigusamnings/samkomulags eða býr ólöglega Landtaka án nokkurra lagalegra réttinda		
			8.2	Ekki lögleg (fram)leiga			
			8.3	Ólögleg landtaka			
	9	Fólk sem býr við hættu á að vera rekið út	9.1	Útburðarkrafa sett fram (af leigusala)	Útburðarkrafa er í gangi Þar sem veðréttareignandi á löglega kröfu á að fá eignina		
9.2			Útburðarkrafa sett fram af nýjum eiganda				
10	Fólk sem býr við ofbeldisógn	10.1	Atvik skráð af lögreglu	Þegar lögregla grípur til aðgerða til að tryggja öruggan dvalarstað fyrir þolendur heimilisofbeldis			
Ófullnægjandi húsnæði	11	Fólk sem býr í bráðabirgðahúsnæði eða óhefðbundnu húsnæði	11.1	Hjólhýsi	Ekki ætlað til lengri dvalar Bráðabirgðaskýli, kofi eða hreysi Hálf-varanleg bygging, skúr eða smáhýsi		
			11.2	Óhefðbundið húsnæði			
			11.3	Tímabundið húsnæði			
12	Fólk sem býr í ófullnægjandi húsnæði	12.1	Byggingar sem búið er í en eru ófullnægjandi sem húsnæði	Skilgreint sem óíbúðarhæft húsnæði í löggjöf landsins eða í byggingarreglugerðum			
13	Fólk sem býr við allt of mikil þrængslu vegna íbúafjöldi í húsnæði	13.1	Hæsta viðmið landsins varðandi þrængslu vegna íbúafjöldi í húsnæði	Skilgreint þannig að það fari yfir þau mörk sem viðkomandi land setur um gólfpláss pr. einstakling eða nothæf herbergi			

Ath: Styttri dvöl er skilgreind þannig að hún sé almennt styttri en eitt ár; lengri dvöl er skilgreind sem meira en eitt ár.

Þessari skilgreiningu ber saman við manntalsskilgreiningar sem mælt er með í UNECE/EUROSTAT skýrslunni (2006)